

WŁOCŁAWO KURIER WŁOCŁAWSKI

Biblioteka Wojskowa
D. O. K. VIII
TORUŃ

Prenumerata:

na miejscu 2 złote,
na prowincji z od-
noszeniem do do-
mu 2 złote 50 gr.

Ogłoszenia:

za wiersz milime-
trowy na pierwszej
stronie 15 groszy,
na drugiej i trze-
ciej—10 groszy, na
czwartej—7 groszy
Ogłoszenia drobne
o 4 gr. za wyraz.
Tłustym drukiem—
podwójnie. Naj-
mniejsze ogłosze-
nie—40 groszy. Dla
zagranicy ceny o
100 proc. wyższe
Układ ogłoszeń
czterolamowy.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.
Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarjum uważa za bezpłatne; prosz, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12
REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIELI I ŚWIĄT, OD GODZINY 12-BJ DO 1-BJ W POŁUDNIU — TELEFON REDAKCJI 26. N. P. K. O. 61.783.

Z Bulińskich

Sabina Jabłońska

po długich i ciężkich cierpieniach opatrzona Św. Sakramentami zmarła dnia 21 IX.
w Toruniu przeżywszy lat 54.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się dnia 24 IX. o godz. 10 rano w klasztorze
OO. Reformatorów we Włocławku.

Ekspozycja zwłok z klasztoru na cmentarz miejscowy do grobu rodzinnego
nastąpi tegoż dnia o godz. 5-ej popołudniu.

Oczem zawiadamiają Krewnych i Znajomych pozostali w głębokim smutku
Mąż, dzieci i wnuki.

*Szczęście dobywa na jaw nasze cnoty i wady, jak
światło przedmioty.*
La Rochefoucauld.

Polacy Bechiemu.

Z imieniem Bechiego łączą się w Polsce dwa imiona: Zbiegniewskiej i Lenartowicza, Izabella Zbiegniewska (1831 — 1914) była aniołem ostatnich jego ziemskich godzin i dumna może być Polska, iż przez taką duszę umiała zesaść skazańcowi osłode. Hołd i pociecha, wyrażone przez Rząd Narodowy wdowie, skutkiem upadku powstania zżółkły w nigdy nie przepisany dla wysyłki bruljonie), jedynym dla rodziny wyrazem czci Polski była wieczna pamięć Zbiegniewskiej i Lenartowicza. Ona delikatnej dłoni dalekiej przyjaźni do samej śmierci nie zsunęła z osiero- ciałej gromadki, świadoma, że obowiązek łagodzenia jej trudności życia leży na Polsce. Zbiegniewskiej zawdzię- czamy wszystko, co o Bechim u nas wiadomo, przez śliczny w swojej serdecznej prostocie pamiętnik i przechowanie z pietyzmem kilku pozostałych po nim drobiazgów. Kult przeczna kobieta wpoić umiała w otoczenie i w długi szereg wychowanek pensji swojej we Włocławku.

Lenartowicz, którego los wygnańczy zagnał do Florencji, skąd Bechi wyruszył w świętą drogę do Polski, równie sil- nie poczuwał się do tego naszego narodowego długu i w jego imię postanowił wyrzeźbić i ofiarować bezpłatnie Florencji scenę, przedstawiającą zgon jej bohaterskiego syna. „Za to będzie pił tylko mleko na śniadanie i jedną potrawę jadł na obiad przez parę miesięcy, ale pamiętka wdzięczności naszej zostanie we Florencji”.

Natchniona przez Lenartowicza Konopnicka umieściła Bechiego w wierszu swoim p. t. „Ochotnicy”. Skromny to wiersz, nie taki, jaki mogła dać orlica pieśni polskiej, która tak majestatycznie śpiewała „życia pełnym mogiłem”, jednak „Śpiewnik” Sawy miły nam, bo mówił o tem, na co nakła- dano milczenie. Do wiersza zakradła się pomyłka: „Zgi- nałeś rozstrzelany, bracie nasz pod Mławą”. „Szczegóły śmierci Bechiego — pisze Konopnicka do Zbiegniewskiej, która widocznie musiała jej zwrócić uwagę na nieścisłość — miałam od Lenartowicza; omylił się on widać, podając

miejsce rozstrzelania. Może być, że da się to później na- prawić. Tymczasem przesyłam Pani zwrotkę nieco zmie- nioną i drugą, która może miłą będzie rodzinie”.

Obchód Bechiego najlepszą jest sposobnością spro- stowania, któremu napewno rada byłaby poetka. My zaś zyskujemy przez to możliwość podania wierszyka Konop- nickiej w postaci, w jakiej dotychczas nie był jeszcze drukowany.

Julja Dicksteinówna.

Zbiory tegoroczne.

W Ministerjum Rolnictwa udzie- lono „Kurjerowi Warszaw.” następu- jących informacji w sprawie tego- rocznych zbiorów chlebowych:

Niedawno ogłosił był Główny Urząd Statystyczny wiadomość, iż tegoro- czny zbiór żyta przyniesie nam około 24 proc. mniej, jęczmienia o 13 i pół proc., a owsa o 12 proc., mniej, ani- żeli w roku ubiegłym. Niestety obli- czenia powyższe były zbyt optymi- styczne, zbiory bowiem tegoroczne dadzą nam prawdopodobnie zbóż chlebowych o 30 proc. mniej, aniżeli w roku ubiegłym.

W porównaniu ze zbiorami przed- wojennymi zbóż chlebowych, zyski- wanymi w przeciągu ostatnich 5 lat przed wojną, zbierzemy w roku bie- żącym naogół o 1640000 tonn mniej. Nieurodzaj dotknął przedewszystkiem 4 województwa małopolskie, a zwa- szcza województwo krakowskie. Nie- korzystną dla zasiewów okazała się już ubiegła zima, potem przyszły dwu- krotnie wielkie i ciężkie wylewy poto- toków górskich, wreszcie na pszenicę rzuciła się niezmiarka. Nieurodzaj dotknął też północne Pomorze, zwa- szcza powiaty: kartuski, kościerski, wejcherowski, a częściowo i staroga- dzki.

Na pozostałym obszarze Rzeczy- pospolitej zbiory tegoroczne naogół będą mniej, niż średnie, wcale jednak nie klęskowe, a nawet ziemie wschod- nie będą miały w roku bieżącym zbio- ry naogół wyższe, aniżeli w roku ubiegłym. W całej Polsce ujawnia się niezwykle niepokojące wyczerpa-

nie siły produkcyjnej ziemi pod wzglę- dem nawożenia, tak, iż w kierunku usunięcia tego niedomagania zmierzać muszą prace rządu i rolników.

Natychmiast po stwierdzeniu nie- urodzajów na Pomorzu i w Małopol- sce rząd podjął akcję pomocy. Wspom- nianym powiatom pomorskim mini- sterjum kolei udzieliło 50 proc. opu- stów taryfowych przy przewozie na- sion siewnych, województwom zaś małopolskim zniżki tej udzielono 25 proc. Ministerjum skarbu przeznaczyło na bezpośrednią pomoc kredytową dla dotkniętych nieurodzajem rolników 2 milj. zł., które rozdzieli państwowy bank rolny. Przyznano dalej rolnikom owym pewne ulgi w podatku grunto- wym, a prawdopodobnie przyznane one będą i w okresie płatności rat podatku majątkowego.

Ulg taryfowych na przewóz nawo- zów sztucznych rząd udzielić nie mógł ze względu na to, że taryfy na na- wozy te są bardzo niskie, a zastoso- wanie w nich ulg naraziłoby poważ- nie zasadę samowystarczalności na- szych kolei państwowych.

O ile chodzi o wpływ tegoro- cznego nieurodzaju zbóż chlebowych na wyżywienie naszego społeczeństwa, to zaznaczyć należy, iż bezposre- dnego niebezpieczeństwa niema. — U- biegłe lata stwierdziły, że umiemy do- skonale dostosować się do zmiennych warunków gospodarczych, dzięki pew- nej elastyczności spożycia zbóż w go- spodarstwach wiejskich. Skutkiem tej elastyczności, gospodarstwa wiejskie w latach nieurodzaju zużywają znacz- nie mniej zbóż chlebowych i zastę- pują je ziemniakami, zboża zaś chle- bowe idą do miast i ośrodków prze- myślowych. Oczywiście, zależy to

Bracie Polaku, pamiętaj o obronie własnej. Wróg czyha uzbrojony w samolany i gazy trujące. Obudź się i Ty i pomyśl o obronie Ojczyzny własnej przez popieranie *Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej Państwa*. Ofiary składaj na Konto P. K. O. Nr. 60179 — Bank Kujawski, Włocławek.

Najpopularniejszy
BÓL GŁOWY
usuwa proszki dla dorosłych z **KOGUTKIEM**
Wyrobu apteki A. Gaseckiego w Warszawie. Sprzedają apteki i sklepy apteczne.

Po wysłuchaniu referatów, rozwijających powyższe punkty i szczegółowo omawiających wszelkie warunki i detale zrealizowania przedsięwzięcia, zjazd uchwalił zwrócić się do rządu, aby całą sprawę ujął w swe ręce a mianowicie: 1) aby przygotował ogólny plan formacji kanałowej, 2) aby zaprojektował warunki koncesji dla przedsiębiorstwa kanałowego i 3) aby zaprojektował ustawę, dotyczącą związków celowych dla samorządów, co będzie najlepszą drogą dla stworzenia konsorcerum koncesjonariuszów, o ile skarb na własny rachunek nie zechce kanału budować.

Strajk drukarzy poznańskich trwa dalej. Obie strony stoją mocno przy swoich warunkach. Na razie pisma wychodzą, w zmniejszonym, co prawda formacie, ale dają czytelnikom wszystkie wiadomości bieżące, a nawet nie brakuje i artykułów zwyczajnych, tak, że na pierwszy rzut oka trudno nawet zauważyć, że zecerzy zawiesili pracę. Przyczyna tego zjawiska polega na tym, że pomiędzy personelem urzędniczym i redakcyjnym wszystkich prawie gazet znajduje się pewna liczba osób, obznajmionych z pracą drukarską, że nieco pracowników zawodowych nie strajkuje i że wreszcie, praca na maszynach zecerskich daje się uskutecznić przy pewnej wprawie i przez osoby niefachowe. Wszystko to, razem wzięte składa się na tem większą uporczywość, wobec czego strajk może potrwać jeszcze czas jakiś.

Manewry floty bolszewickiej u polskiego wybrzeża, o których doniosły depesze, odbyły się pod nader czujną, lecz mało zapewne pożądaną obserwacją lotników polskich z Pucka, którzy na hydroplanach przez cały czas owych manewrów dokonywali bezustannych zdjęć. Całkowita flota sowiecka została odkryta w przeciągu kilkunastu minut po jej ukazaniu się na wodach, sąsiadujących z terenem polskim, co zawiadującą należy spręzystemu dowództwu lotnictwa morskiego.

Zagrożone domy. Żydzi przypuścili atak nie tylko na przemysł i handel wielkopolski, ale i na nieruchomości miejskie. Robią to zarażem sprytnie o tyle, żeby nie kompromitować sprzedających im chrześcijan i tym sposobem ułatwić sprzedawcy-kostwo tym wszystkim, komu chodzi o z chowanie pozorów. Robi się mianowicie tak: żyd pożyczka właścicielowi nieruchomości sumę dochodzącą, mniej więcej wartości całkowitej domu, czy placu i zabezpiecza swoją należność hipotecznie, zastrzegając że w razie nie uiszczenia procentu, nieruchomości w uproszczonym porządku zostanie wystawiona na przymusową sprzedaż, co wedle prawa pruskiego dokonywa się nader szybko, tak, że w ciągu miesiąca, a nawet krócej, wierzyciel staje się właścicielem nieruchomości. Poprzedni zaś właściciel zrzuca z siebie odpowiedzialność moralną za tę transakcję, bo przecież nie dobrowolnie sprzedał.

Tegorodzaju transakcje możliwe są jednak tylko przy bardzo nienormalnych naszych stosunkach finansowo-kredytowych, gdzie uzyskanie z banku pożyczki na hipotekę jest bardzo utrudnione, gdyż ogromna większość banków tutejszych zaangażowana jest i w dalszym ciągu o wiele chętniej

TANIO! TANIO!
KSIĄŻKI SZKOLNE
i MATERJAŁY PIŚMIENNE
SĄ DO NABYCIA
w KSIĘGARNI POWSZECHNEJ
WŁOCŁAWEK BRZESKA 4

„PRZECHOWO”
Młyny i Tartaki Towarz. Akcyjne
Przechowo pow. Swiecie Pomorze.
Poleca w ładunkach wagonowych jako pierwszorzędny towar — specjalnie
mąkę pszenną
w rozmaitych gatunkach, oraz
mąkę żytnią
Odda solidnym fachowcom zastępstwo na swoje fabrykaty.

angażuje się w interesy przemysłowe i handlowe, aniżeli w pożyczki hipoteczne, jako dające mniejsze widoki zysków. Z tego właśnie korzystają żydzi, nie pomijający najmniejszej sposobności i wdierają się na stałe, bo oparte na realnej własności placówki w trudnej dla nich do zdobycia krainie. Aby celu dopiąć, nadzwyczaj chętnie udzielają pożyczek, biorą procenty w stosunku 18, a nawet 12% rocznie i zawsze jakoś znajdują się tam, gdzie zachodzi jakaś istotna potrzeba kredytu. Posiadają bowiem szczegółowe informacje o stanie finansowym każdego właściciela nieruchomości, wiedzą, kiedy i na co będzie potrzebował pieniędzy, badają, czy i jaki bank udzieli im kredytu, a jak niektórzy złośliwi (czy też dobrze poinformowani) dowodzą, umieją nawet zapobiedz, aby kamienicznik, przez nich »optowany«, nie znalazł w banku kredytu. Wtedy sami się nastroją, właściciel nieruchomości czasami musi z ich oferty korzystać, no, i dalej wszystko idzie, jak spłatka: skarga, tymczasowe wejście we władanie nieruchomości głównego wierzyciela żyda, a jeszcze dalej: pozbywanie się z nabytej w ten sposób kamienicy lokatorów, kupców, rzemieślników, etc., chrześcijan i otwieranie na oścież wrót najazdowi żydowskiemu

TELEGRAMY.

Powstanie na Kaukazie.

PARYŻ (P.A.T.) Tutejsze przedstawicielstwo gruzińskie komunikuje, że według otrzymanego z pogranicza Gruzji telegramu, w okręgu Sonaki, wzdłuż rzeki Kodory, kilka tysięcy powstańców powstrzymało pochód wojsk czerwonych. Gruzini, uwięzieni w twierdzy Batum, wylamali bramy więzienne i zbiegli.

PARYŻ (WA.) Gruziniński komitet narodowy komunikuje, iż główne oddziały powstańcze wycofały się z góry. Razem z powstańcami ukryła się w górach ludność cywilna, a zwłaszcza przedstawiciele inteligencji w obawie przed represjami sowieckimi. Powstanie w Gruzji przybiera charakter partyzantki górskiej. W ostatnich dniach przybyły większe transporty wojska czerwonego, tanki, pociągi pancerne i samolany. Wojskom czerwonym udało się opanować linię kolejową Kutais—Batum.

Warszawa - Wiedeń.

WIEDEŃ. Przybył tutaj z Warszawy z 3-ma pasażerami samolot polskiej linii lotniczej »Aerolloyd«. Podróż trwała 5 godzin. W razie dojścia do skutku umowy pomiędzy stronami zainteresowanymi, nastąpi otwarcie stałej komunikacji między Warszawą a Wiedniem.

Polska zwyciężyła Anglików.

WARSZAWA. (A. W.) W meczu footballowym na zjeździe C.I.E. pomiędzy drużynami akademickimi Anglii i Polski (L. Z. S.) zwyciężyła Polska w stosunku 3:0.

Wojna domowa w Chinach.

WIEDEŃ (PAT.) Toczą się krwawe walki pod Szanghajem. Wojsku prowincji Kiang-Su udało się przelamać front nieprzyjacielski pomiędzy Kading'a Han-tsi-han. Armja prowincji Czo-Klang broni uporczywie Szanghaju. Rozpoczęło się ostrzelanie miasta. Dzielnica cudzoziemców w Szngaju otoczona jest drutem kolczastym, włączonym do sieci przewodów elektrycznych. W porcie znajduje się obecnie 15 okrętów wojennych. Gubernator prowincji Cze-Kiang nałożył na kupców przymu-

Dnia 25 września
ogólne zebranie
udziałowców „WIENCA”
o 6-ej po poł. w sali T-wa
Krajoznawczego.

sową pożyczkę, grożąc aresztowaniem w razie niesubskrybowania jej. Forpoczą armji Czang-Tso Lina znajdują się obecnie w odległości 115 kilometrów do Pekinu.

PEKIN (PAT.) Wedle komunikatu urzędowego, wojska rządowe zestrzeliły koło Czao-Yang w pobliżu granicy Mandżurji samolot nieprzyjacielski. Trzy oddziały wojsk Czang-Tso-Lina przeszły na stronę rządu centralnego.

Marsz na Pekin.

PEKIN. Armie mandżurskie znajdują się w pełnym marszu na Pekin. Rząd wysłał wojska dla powstrzymania natarcia.

Traktat włosko-szwajcarski.

RZYM, (Pat.) Prezes ministrów, Mussolini i poseł szwajcarski w Rzymie podpisali onegdaj włosko-szwajcarski układ rozjemczy z ważnością na 10 lat.

Podatek na cudzoziemców.

MOSKWA, (AW.) Prezydium sowietu moskiewskiego uchwaliło nałożyć podatek na cudzoziemców, przebywających w Moskwie. Podatek ten waha się od 100 do 300 rubli w zależności od czasu pobytu. Dla przebywających od dwóch tygodni do miesiąca podatek wynosi 100 rubli złotych.

OGŁOSZENIA DROBNE.

Adamski Feliks były felczer szpitala wenerycznego Ś-go Łazarza, przyjmuje od 9 rano do 8 wieczór. Brzeska Nr. 13.

Do Biura Drukarni Diecezjalnej — Brzeska Nr. 4, przyjmie się panienkę jako uczennicę. Zgłoszenia przyjmuje tylko od 12 — 1 godz. w południe.

Do sprzedania: szafy, krzesła, futryny okienne i inne drobiazgi. Bulwarna 11 od godz. 2 — 4 po poł.

Ekspedjentki rutynowane do magazynu konfekcji damskiej i męskiej potrzebne. Wiadomość ul. 3 Maja 34 m. 6, od godz. 6 wiecz. do 7.

Obiady wydaje codziennie od godz. 1-ej do 4-ej popołudniu stolownia przy lokalu Urzędników Państwowych Kaliska 1.

Poszukuję mieszkania 1 — 2 pokoje z kuchnią w śródmieściu. Wiadomość w Administracji.

Poszukuję posady do zarządu domem kasjerki lub ekspedjentki. Wiadomość skład obuwia p. Mańkowskiego ul. 3 Maja.

Para rostych koni pięcioletnich do sprzedania. Wiadomość: Włocławek, Łęgska 23, tel. Nr. 30.

Poszukuję się pokoju umeblowanego w śródmieściu, z osobnym wejściem. Cena według umowy. Wiadomość w Adm. „Słowa”.

Zgubiono portfel zawierający książeczkę wojskową Edmunda Arendta, wydaną przez P. K. U. Włocławek. Łaskawy znalazca zechce oddać do poljei.